

Dailininkė ir lituanistinės mokyklos vadovė Edita Rakauskaitė: „Prancūzija pakeitė mano gyvenimą ir kūrybą“

„Gyvendama Lietuvoje tapiau pilkomis, rusvomis, žemės spalvomis. Persikėlusi į Prancūziją ir surengusi pirmąją parodą net pati išsigandau, kokios ryškios paveikslų spalvos“, – apie naujo gyvenimo etapo Prancūzijoje atneštus pokyčius pasakoja dailininkė tapytoja, meno pedagogė Edita Rakauskaitė.

Su menininke kalbame apie įgyvendintą norą pagyventi kitoje šalyje, atsiduoti kūrybai, apie įkvėpimą ir įsitraukimą į pasaulio lietuvių veiklas. Išvykusi į Prancūziją Edita ne tik pasinėrė į kūrybą ir surengė 18 personalinių parodų, bet ir įsitraukė į lietuvių bendruomenę, lituanistinio švietimo veiklas. Sujungusi piešimą ir lietuvių kalbą, ji išrado unikalų virtualių pamokų formatą „Linija, spalva + lietuvių kalba“.

Justina Mikeliūnaitė
PASAULIOLIETUVIS.LT

Edita, ilgą laiką gyvenote, dirbote, kūrėte Vilniuje. Kas paskatino prieš penkerius metus pakeisti šalį ir pasimatuoti gyvenimą Prancūzijoje?

Visada norėjau pagyventi kitoje šalyje, patirti kitokią kultūrą, pakeisti klimato juostą į tą, kur daugiau saulės ir šilumos, pagyventi dailininkės tapytojos (tokia mano tikroji profesija) gyvenimą. Gyvendama Lietuvoje nuolat kūriau, dalyvavau parodose, simpoziumuose, pleneruose, bet didžiąją laiko dalį skyriau meno

pedagogikai, dirbau mokyklose, gimnazijose, dėsčiau universitete.

Mėgau savo pedagoginę veiklą, bet dėl visiems Lietuvoje suprantamų finansinių priežasčių dirbau labai daug, tad kūrybai likdavo tik savaitgaliai. Be to, Prancūzijoje turėjau draugų menininkų, su kuriais kartu dalyvaudavome mano organizuojamuose kūrybiniuose projektuose. Buvo smalsu patirti naujų dalykų, išmokti kalbą, pakeisti aplinką. Mintis išvykti, kurią pavyko greitai ir sėkmingai įgyvendinti, brendo visą gyvenimą.

Su Lietuvos ambasadoriumi Paryžiuje Arnoldu Pranckevičiumi, Lietuvos garbės konsulu Angers Bernard Boissonneau, Europos namų Angers prezidentu Jean-Marc Minier, Europos namų Angers ryšių su visuomene atstovais Isabelle Gramoulé, Frédéric Coquereau | Asmeninio archyvo nuotr.

Kaip sekėsi rasti savo vietą Prancūzijos meno pasaulyje? Kokių iššūkių kilo, kas padėjo įsilieti į vietinių menininkų, kultūrininkų bendruomenę?

Mano ilgamečiai draugai prancūzai menininkai supažindino su savo kolegomis, bet, žinoma, kelią sau klojausi pati, juk niekas kitas už tave gyvenimo nenugyvens.

Esu komunikabili, bendraujanti, todėl Prancūzijoje itin gerai jaučiuosi ir su džiaugsmu pati siūliausi rengti parodas skirtingose erdvėse. Pradėjau nuo nedidelių parodų privačiose erdvėse ir ėjau vis tolyn, nešiau savo lankstinukus į viešbučius, kavines, galerijas. Prancūzijoje parodos rengiamos ir laukiamos įvairiose erdvėse, ne tik meno galerijose. Dabar jau turiu solidų surengtų parodų sąrašą Prancūzijoje ir kartas nuo karto esu kviečiama galerijų surengti savo darbų parodas.

Kaip nauja aplinka – kalba, kultūra, mentalitetas, naujos patirtys – veikė Jūsų kūrybą? Kokių naujų spalvų ar melodijų jai suteikė?

Paveikė labai stipriai ir labai spalvingai! Pirma paroda viešoje erdvėje buvo mano draugės, Akvitanijos lietuvių asociacijos prezidentės Raimondos Jagelavičiūtės inicijuota ekspozicija Bordo Europos namuose. Kai išeksponavau parodą, išsigandau pati, kokios ryškios paveikslų spalvos… Nusiunčiau fotografijas savo suaugusiam sūnui ir paklausiau, ką apie jas mano. Jis atrašė, kad iš mano tapybos matosi, kaip pasikeitė mano gyvenimas: pašviesėjo, paryškėjo, tapo spalvingas ir džiugus!

Kūryba pasikeitė labai stipriai ir manau, kad tai yra puiku. Vadinas, pasikeičiau aš, nes vizualinė raiška yra kalba, atskleidžianti mūsų jausenas, patirtis, emocijas, savastį.

Vienoje iš paskutinių parodų „Tour Saint Aubin“ galerijoje, Anžė (*Angers*) mieste, kurią organizavo Lietuvos garbės konsulas Prancūzijoje Bernard’as Boissonneau ir Anžė Europos namai, apsilankę prancūzai manęs klausinėjo, kaip aš perteikiu tą šviesą paveiksluose, gal kokį specialų laką ar aliejų naudoju? Ir juokaudama ir rimtai jiems atsakinėjau, kad naudoju tik paprastą terpentiną, o šviesa sklinda iš mano širdies. Ir tai yra tiesa.

Editos paveikslai atspindi gyvenimo pokyčius – jie tapo ryškesni, spalvingesni, šviesesni | Asmeninio archyvo nuotr.

Persikėlusi į Prancūziją nenutraukėte ryšių su Lietuva. Esate viena iš lituanistinės mokyklos „Dialogai“ įkūrėjų, vadovė ir mokytoja, dalyvaujate užsienio lietuvių bendruomenių susibūrimuose, mokymuose. Kodėl Jums svarbu įsitraukti į lituanistinio švietimo veiklą, dalintis patirtimi ir žiniomis su užsienio lietuviais?

Visų pirma dėl to, kad pati esu užsienio lietuvė. Prancūzijoje gyvena ne itin daug lietuvių, po kelias šeimas įvairiuose miestuose, todėl virtuali lituanistinė mokykla čia labai pasiteisina.

Daug metų Lietuvoje dirbau kaip dailininkė ir kaip meno pedagogė. Mano mokinių amžius, poreikiai, tikslai buvo skirtingi, bet mokymo patirtis atskleidė, kad vizualioji raiška suteikia visą skalę teigiamų potyrių. Tai ir būdas atsiverti, pažinti save, įgauti pasitikėjimo, drąsos, kartu ir matyti, jausti pasaulio grožį, subtilumus ir pačiam jautriai išreikšti savo autentiškumą.

Todėl dalinuosi savo žiniomis, patirtimis, pritaikydama jas lituanistinio švietimo veikloms, identiteto puoselėjimui, drauge ugdydama savo mokinių kūrybiškumą. Juk atrasti save, savo savastį nėra paprasta, o gyvenant kitoje šalyje – dar sudėtingiau.

Kiek galiu dalyvauju ir Prancūzijos lietuvių bendruomenės veikloje nuo pat atvykimo. Su kolegomis prancūzais įkūrėme asociaciją „Baltique – Atlantique“, skirtą Baltijos šalių kultūros sklaidai. Gyvendama Bordo buvau įkūrusi lietuvių knygų klubą, o dabar organizuoju nuotolinius knygų klubo susitikimus. Rengiau parodas, skirtas Lietuvai reikšmingoms datoms. Su drauge psichoterapeute, šeimų konsultante Aurima Diliene įkūrėme asociaciją „Dialogai“, skirtą lietuvių kultūros ir edukacijos sklaidai, ir virtualią lituanistinę mokyklą. Darau gal ir nedidelius darbus, bet jie įsilieja į bendrą lietuvių bendruomenės veiklų visumą.

Į Prancūziją švykusi menininkė daug dėmesio skiria lietuvių kultūros sklaidai ir lituanistiniam švietimui | Asmeninio archyvo nuotr.

Ištіes kiekvieno indėlis svarbus ir reikšmingas. Tik kartu galime stiprinti

lietuviškos kultūros sklaidą ir suteikti kuo daugiau spalvų lietuviškai identiteto daliai. Į virtualias dailės pamokas kviečiate pasaulio lietuvių vaikus iš įvairių šalių. Kaip kilo mintis lietuvių kalbos mokyti pasitelkus piešimą, kūrybą? Kaip tai veikia?

Projektas „Linija, spalva + lietuvių kalba“, jungiantis piešimo ir lietuvių kalbos mokymąsi, atsirado netikėtai. Ką tik buvome įkūrę virtualią lituanistinę mokyklą „Dialogai“ Prancūzijoje, tad kalbinau mamas. Viena jų pasiguodė, kad sūnus labai mėgsta piešti, bet nepavyksta rasti miestelyje dailės mokytojo, kad galėtų lankyti privačias pamokas. Tad iš karto kilo mintis surengti nuotolinį dailės kursą ir sujungti jį su lietuvių kalbos mokymusi.

Savo dailės pamokas siūlau emigrantų šeimoms. Manau, kad tai puikus, atraktyvus būdas mokytis ar nepamiršti gimtosios kalbos užsiimant kūrybine veikla. Per pamokas rodau daug įvairių menininkų darbų, pavyzdžių, trumpų vaizdo įrašų, kaip tai atlikti, piešiame sumanymus, eskizus, diskutuojame, aptariame. Piešinius, tapybos darbus vaikai gali užbaigti ir po pamokos, o kitą kartą susitikę aptariame darbelius: kas pavyko, kur reikia pagalbos, patarimų, ką galima patobulinti, kokių minčių, idėjų kilo piešiant.

Išbandydami įvairias technikas: piešinį pieštukais, tušu, pastele, tapybą akvarele, guašu, akrilu, koliažus, mišrias technikas, vaikai gali atsirinkti, kokia priemone jiems smagiausia kurti. Tai svarbu, juk mes visi skirtingi: vienas gali mėgti dirbti kruopščiai, gilintis į detales, kitam prie širdies – platūs ekspresyvūs potėpiai ir dideli teptukai. Piešdami ir aptardami mes kalbamės lietuviškai. Kalbame apie rūpimą dalyką čia ir dabar. Taip sužinome naujų žodžių, taisyklingų frazių, kurias užtvirtiname vizualiai, piešimo procese. Potyris, mėgstama veikla padeda įsiminti daug greičiau ir giliau. Čia tarsi tik pieši ir tapai, o iš tiesų, net nejučia, mokaisi ir kalbos.

Per pamokas daug kalbame apie meną, savo jausmus, patyrimus, kalbinu mokinius įvairiomis temomis, susietomis su kiekvieno konkretaus užsiėmimo idėja ir veikla. Neseniai pridėjau dar vieną elementą prie šių dailės užsiėmimų: su kiekvienu mokiniu kartą per mėnesį pasikeičiame laiškais įprastu paštu, laiškas gali būti pieštas ir rašytas. Vaikai laukia mano laiškų, mielai rašo ir piešia man.

Visa tai veikia puikiai! Manau, vaikai net nelabai pastebi, kad kartu mokosi ir lietuvių kalbos, na o mamos tikrai pajaučia ir pripažįsta, kad plečiasi vaikų

žodynas, jie taisyklingiau kalba ir rašo.

Nuoširdžiai džiaugiuosi šiomis pamokomis ir savo mokinių pasiekimais, tiek ugdydama kūrybingumą, tiek puoselėdama lietuvių kalbą kiekvienam mokiniui kuriu individualią pamoką, atsižvelgiant į jo temperamentą, savastį. Manau, kad ši mano veikla yra unikali.

Su kolegėmis iš Italijos, Austrijos, Vokietijos, Anglijos Vasario 16-osios gimnazijoje surengtame lituanistinių mokyklų mokytojų seminare „Mokyk (is). Motyvacinės priemonės lituanistinių mokyklų bendruomenėms 2024“. Ten E. Rakauskaitė skaitė paskaitą „Kas tau yra kūryba“. Apie kūrybiškumo ugdymą ir dailės raiškos svarbą lituanistiniame švietime | Asmeninio archyvo nuotr.

Ieškote ir randate būdų atrakinti mokinius, skatinti jų kūrybiškumą ir plėsti žinių bagažą. O kas Jus labiausiai įkvepia Jūsų kūryboje ir padedant

išlaisvinti kūrybiškumą kitiems – mažiems ir dideliems?

Kūryboje mane įkvepia pati kūryba. Kuo daugiau kuri, tuo daugiau kuriasi. Kurdamas tampi jautresnis, dėmesingesnis aplinkai, pasauliui, kartu ir sau pačiam. Kūryba padeda pažinti save, būti autentiškam savimi. Juk kūrybingumas – tai padaryti kažkaip kitaip; taip, kaip gali tik tu, tai buvimas tikruoju savimi. Tai pilnatvė.

Įkvepia, žinoma, ir patys mokiniai. Kai matau, kaip jie laukia pamokų, kai jie ima didžiuotis, džiaugtis, vertinti savo darbus, kai atsiveria man per paveikslus ir per pokalbius, įkvepia ir mokinių kūrybiniai darbai. Kartais jų prašau po kelis kartus parodyti savo darbelį, nes tie jų darbai puikūs. O apskritai – įkvepia visas gyvenimas, kelionės, draugai, skoniai, kvapai, muzika, literatūra, teatras, sapnai… Viskas įkvepia!

Seminare Vokietijoje E. Rakauskaitė skaitė paskaitą „Kas tau yra kūryba“ | Asmeninio archyvo nuotr.

Ar užsieny augantys vaikai noriai mokosi lietuvių kalbos, kultūros? Kokio amžiaus vaikams skirtos pamokos?

Pamokos skirtos vaikams nuo 6–7 metų, o viršutinės ribos nėra. Keletas mokinių individualias pamokas lanko jau pusmetį ir neketina sustoti.

Kiekvieną dalyką galima dėstyti ar mokyti labai įdomiai ir visiškai nuobodžiai. Žinoma, tam, kad būtų įdomu, reikia pastangų, reikia atrasti tą nematomą kabliuką, reikia pačiam būti kūrybiškam ir „neužsiciklinti“. Jei mes mokome įdomiai, nuoširdžiai, kūrybiškai, vaikai mokosi noriai.

Ką pasakytumėt tėvams, dvejojantiems, ar įmanoma sukurti lietuvišką ryšį per ekraną, nuotoliniu būdu?

Manau, kad ir mokantis „gyvoje“ mokykloje ir kasdien matantis galima nesukurti jokio ryšio. Tikiu, kad ir vaikai, ir tėvai yra tai patyrę. Ir kad galima sukurti nuostabius, nuoširdžius ryšius per nuotolį – tokius ir turiu su visais savo mokiniais, nes jeigu to nebūtų, jie netęstų pamokų su manimi.

Prancūzijoje gyvenate penkerius metus. Ar ketinate šioje šalyje likti?

Myliu šią šalį nuoširdžiai ir labai gerai joje jaučiuosi. Kol kas neturiu jokių planų keisti gyvenamosios vietos. Bet nuo pat atvykimo čia pradžios sakiau, kad aš sau nė vienų durų neuždarau. Atvykau į Prancūziją gyventi įdomaus menininkės, kūrėjos gyvenimo. Ir gyvenu jį, džiaugiuosi juo, vertinu.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS
2025 M. SUTEIKĖ 4 TŪKST.
EURŲ PARAMĄ PLB PROJEKTUI
„PASAULIO LIETUVA“